

(باسى 5 – بەتتە)

2017 – جىلدىن 2019 – جىلغا دەيىن، جېىنى 135 مىڭ ادامنىڭ باسقا سالاعا ويىسىپ جۇمىستانئوئا كومەكتەستى. بۇكىل شىنجياڭدا جۇمىستانئۇ قىنىشلىعى بار ادامدار مەن بىردە – ئىبر ادامى جۇمىستانباغان وتباسلارنى شىن اتى – ئجونى بويىنشا يىكەمدى باسقاردى جانە ئۇرلەر بويىنشا دالىمە – ئدال كو-مەكتەسىپ، سۈيەمەلدەدى، ”ئىبر وتباسى بايقالسا، سول وتباسن ئۇراقتاندىردى، سول وتباسن كومەكتەسىپ، سۇ-يەمەلدەدى، سول وتباسن ورنىقتىردى“. 2014 – جىلدىن 2019 – جىلغا دەيىن، قالا – قالاشقىناعى جۇمىستانئۇ قىنىشلى-مى بار جېىنى 334 مىڭ 300 ادامنىڭ جۇمىستانئوئا كومەكتە-سىپ، بىردە – ئىبر ادامى جۇمىستانباغان وتباسلاردى 24 ساعاتتا يىكەمدى اداقتاۋعا شىنايى كەپىلدىكە ەتتى. جوعارى مەكتەپتەرەدن وقۇ تاۋىسقان وقۇشلار جونىندە جۇمىستانئو-دى، شارۋاشلىق قۇرۇدى جەبەۋ جوسپارى، نەگىزگى سات-ىدا جەتىلدىرۇ جوسپارى، ”ئۇشكە كومەك بەرۇ، ئىبرىدى سۇ-يەمەلدەۋ“ جوسپارى، جامىستاردى جۇمىستانئوغا اتتاندىرۇ جوسپارى سىياقتىلاردى اتقارپ، وقۇ تاۋىسقان وقۇشلاردى نەگىزگى ساتىلارغا بارپ جۇمىستانئوغا، كاسپورنىدارغا بارپ جۇمىستانئوغا جانە دەرەبىس شارۋاشلىق قۇرۇغا جە-تەكتەدى جانە نىنتالاندىردى. 2019 – جىلى شىنجياڭ جوعا-رى مەكتەپتەرەنەن وقۇ تاۋىسقان وقۇشلاردىڭ جۇمىستانئۇ مولشىرى %90.36، شىكى وڭىرلەردەگى جوعارى مەكتەپ-تەرەدن وقۇ تاۋىسىپ شىنجياڭغا قايتقان شىنجياڭدىق از ۇلت وقۇشلاردىڭ جۇمىستانئۇ مولشىرى %95.08كە جەتىپ، تۇگەلدەي تارىجىي جاڭا دەڭگەيدى جاراتتى.

جاڭالىق اشۇعا، شارۋاشلىق قۇرۇغا قولداۋ كورسەتۇ ارقىلى جۇمىستانئوغا جەتەكتەدى. جاڭالىق اشۇدى جۇمس-تانئۇدى كەڭەيتۇدىڭ جاڭا قوزالعئىشى ەتسپ، تومەنگە بەرۇ، باسقارۇ، قىزمەت وتەۇ رەفورماسن زور كۇشەنل-گەربەلتەپ، بازارغا كررۇ رۇقساتنىڭ شارتىن تومەندەتەپ، شارۋاشلىق قۇرۇدى سۈيەمەلدەۋ ساياساتىن ۇزدىكىسز كە-مەلدەندىرىپ، شارۋاشلىق قۇرۇ كەپىلدىك قارىز اقساشىن جانە ونىڭ ئوسىمەن قازىندان تولەۋدى، دەرەبەس شارۋاش-لىق قۇرۇغا جاردەماقى بەرۇدى، سالىق قاراجاتىن ازايىتۇدى جانە كەشىرىم ەتۇدى تىياناقتاندىرىپ، شارۋاشلىق قۇرۇ تە-لەگى بار، شارىت – جاعدايى بار شارۋاشلىق قۇرۇشلاردىڭ شارۋاشلىق قۇرۇنىا قولداۋ كورسەتتى. جاڭالىق اشۇ، شار-ۋاشلىق قۇرۇ دانەكەرلەرىن جەتىلدىرىپ، شارۋاشلىق قۇرۇغا قىزمەت وتەۇ قابىلەتى قورنىلىسن كۇشەيتتپ، بازار-لانغان، ارىنايلانغان، شوعرلانغان، يىتتەرەنتەنگەن كوپ بولپ شارۋاشلىق قۇرۇ كەڭىستىكتەرىن جەدەل دامىتتپ، شارۋاشلىق قۇرۇششارلردى اناعۇرلم كوپ شارۋاشلىق قۇرۇ تۇعرلارمەن جانە بىر كەلكىلەنگەن قىزمەت وتەۇمەن قامدادى. قازىر شىنجياڭ مەملەكەت دارەجەلى شارۋاشلىق قۇرۇ ىنكۇباتورلىق ۇلگى بازارلانىن بەسەۋىن، اۆتونومىيالى رايون دارەجەلى (بىيڭئۇان دارەجەلى) شارۋاشلىق قۇرۇ ىنكۇباتورلىق ۇلگى بازارلانىن 27سىن قۇرىپ، جالىي 1412 شاعىن، ۇساق كاسپورنىدى جەتىلدىرىپ، 10 مىڭ 121 اداە-دى جۇمىستانئوغا جەتەكتەدى. جۇمىستانئوغا باۋراۋ قابىلەتى كۇشىى جاڭالىق اشۇ تېيىندەگى شارۋاشلىق قۇرۇ كاسپو-رىندارىن جانە باستاماشى ادامداردى جەتىلدىرىپ، قولداپ، ”يىتتەرەنت + شارۋاشلىق قۇرۇدى“ دامىتۇعا نىنتالاندىرىپ، شارۋاشلىق قۇرۇدىڭ جۇمىستانئوغا جەتەكتەۋدەگى ەسەلىك كوبەيۇ اسەرىن شىنايى ساۋلەلەندىردى. 2019 – جىلى تەك خوتان ايماعىنىڭ ئوزى شارۋاشلىق قۇرۇ كەپىلدىك قارىز اقساشىنان 910 مىللىيون يۇان تاراتىپ، جوعارى مەكتەپتەن وقۇ تاۋىسقان وقۇشلار، اۋىل – قىستاق ەڭبەككۇشى، جۇ-مىستانئۇ قىنىشلىعى بار ادامدار سىياقتى 12 مىڭ 500 ادامنىڭ شارۋاشلىق قۇرۇنىا كومەكتەستى. سانجى قالاسىنداعى شياۋ مىن قاتارلى 6 اىبەل جەرگىلىكتى ادام كۇشى بايلىعى جانە قوعامدىق قاماتاماسز ەتۇ تاراۋنىڭ سۈيەمەلدەۋۋىندە، شىنجياڭ جەلەكتىلەر جۇڭشىين ادام كۇشى بايلىعى قىزمەت وتەۇ شەكتى سەرىكتەستىگىن قۇرىپ، ادام كۇشى بايلىعى بويىنشا قىزمەت وتەۇ، ەڭبەككۇش جىبەرۇ، ارتقى شەپ جۇ-مىستارىن باسقارۇعا مىندەتتەۋ، ساپاساتتان اقىل – كەڭەس بەرۇ، ينفورماتىيالاندىرۇ قۇرىلىسى سىياقتى كوپ ئتۇرلى كاسپىتى ئىبر تۇلعالاندىرعان ەڭبەككۇش كاسىپ سالاسى قامداۋ تىزبەگىندىك كوشباسشى كاسپورىن بولپ بىرىتىن-دەپ جەتىلىپ شىقتى، ئار ۇلت قىزمەتكەرلەرىنەن 4800دەن استام ادام بار بۇل كاسپورىن بۇكىل شىنجياڭداغى 318 كا-سپورنىغا، ئسورنىغا ەڭبەككۇشپەن قامداۋمەن قىزمەت وتەپ، جۇمسىسىزداردان، اۋىل – قىستاق ارتق ەڭبەككۇش-

شىنجاڭنىڭ ەڭبەكپەن جۇمىستاندىرۇدى قامتاماسز ەتۋى

تەرەنەن جېىنى 30 مىڭنان استام ادامدى (رەت) ورنالاستە-رىپ، جالىي ئونم قۇنىن 156 مىللىيون يۇانغا جەتكىزدى. شەبەرلىككە باۋلۇدى ورىستەتپ جۇمىستانئۇدى جەبە-دى. ەڭبەككۇش بازارىنىڭ سۇرانسىنا نەگىزدەلپ، ەڭبەك-شىلەردىڭ جۇمىستانئۇ قابىلەتىن ئوسرۇدى، جۇمىستانئۇدىڭ تۇراقتىلىمەن كۇشەيتۇدى كوزدەپ، جوعارى دارەجەلى كا-سپىتىك تەخنىكالىق شۇەيۋانى، ورتا دارەجەلى كاسپىتىك تەخنىكالىق مەكتەپ، تەخنىك جۇمىشىشلار مەكتەبى، جۇمس-تانئوغا باۋلۇ ورتالىعى، كاسپورىن جۇمىشىى – قىزمەتشىلە-رىن باۋلۇ ورتالىعى، كاسپىتىك شەبەرلىككە تارىببەلەۋ – باۋلۇ ورتالىعى سىياقتى كاسپىتىك وقۇ – اعارتۇ جانە باۋلۇ قۇرىلمىدارىن دامىتۇ ارقىلى نەگىزدىك ەڭبەك سىپالىق تارىبەسىن جانە تاپسىرسى بويىنشا، بەلگىلەنگەن جۇمسى ورىندارىنا قاراي، باعتتامالى تۇردە جۇمىستانئۇ شەبەرلىك تارىبەسىن بەلسەنە ورىستەتىپ، ئىبرشاما كەمەلدى كاسپ-تىك وقۇ – اعارتۇ جانە باۋلۇ جۇبەسىن ورناتتى. خوتان ايمە-مىن مىسالعا الساق، 2019 – جىلى جېىنى 103 مىڭ 300 ەگىنىشى – مالشى جۇمىستانئۇ شەبەرلىك تارىبەسىنە قاتىناسىپ، 98 مىڭ 300 ادام جۇمىستانىپ، جۇمىستانئۇ مولشىرى %95.16كە جەتتى.

ئۆزىم اىزادىلىمەن ساۋلەلەندىرىپ، جۇمىستانئۇ ارىنا-لارىن كەڭەيتتى. شىنجياڭ جۇڭخۇا ۇلتى ۇلى شاڭىراعىنداعى ئار ۇلتنىڭ تەرەزەسى تەك بولاتىن، ئوزازا قارايلاساتىن، بىرگە دامىپ، العا باساتىن ئۆزىم اىزادىلىمەن تولق ساۋىلە-لەندىرىپ، مەملەكەتنىڭ شىنجياڭغا باعتتامالى كومەكتەسۇ مەحازىمىنەن پايداالانىپ، شىنجياڭ ئىشى مەن شىنجياڭ سىرتىنداعى جۇمىستانئۇ ورىندارىن ئىبر تۇتاس جوسپارلاپ، ئار ۇلت بۇقاراسىنىڭ شىكى ولكەلەرگە (قالالارغا) بارپ جۇمىستانئوئا بەلسەنە شارىت – جاعدايى ازىرلەدى. 2014 – جىلدىن بەرى 117 مىڭ ادام كىرسى اناعۇرلم جوعارى شىكى ولكەلەرگە (قالا) بارپ جۇمىستاندى. شىنجياڭ ”سۇ-رانىسقا قاراي باۋلۇ، الدىمەن باۋلپ ونان سوڭ سىرتقا شىعارۇ“ پرىنسىپى بويىنشا، مەملەكەتتە ئىبر تۇتاس قولدانە-لاتىن ئىتىل – جازۇ، زاڭ بىلىمەدرى، قالا تۇرمىسى ساۋاتتا-رى، ەڭبەك شەبەرلىگى سىياقتىلاردى نەگىزگى مازمۇن ەتىپ جۇمىستانئوغا باۋلۇدى ورىستەتتى. باسقا سالاعا ويە-

سىپ جۇمىستانعاندار جۇمىستاناتىن جەرلەرگە بارغان سوڭ، كاسپورنىدار جاتاقحانا ورنالاستىرىپ، كورىپە – جاستىق، جۇنئۇ بۇيىمدارى سىياقتى كۇندەلكىتى تۇرمىستىق بۇيىمدا-

رىمەن قامداپ، جۇمسىكەرلەردىڭ جاتاقحانا شارىت – جاعدا-يىن قامتاماسز ەتتى. ئىبر ئېولم ولكەلەردەگى (قالا) كاسپ-پورنىدار تاغى جۇمسىكەرلەر ئۇشش الوۇمەتتىك جالعا بەرد-لەتىن ئۇي، ارزان باعادا جالعا بەرىلەتىن ئۇي، ەرلى – زا-يىپتىلار ئۇيىن ازىرلەدى. شىنجياڭ باسقا سالاعا ويىسىپ جۇمىستانعاندار ئۇشش باسقا جەردە جۇمىستانئۇدى ارىجىۋكە ئالۇ راسمىياتىن دەر كەزىندە ئېتىرىپ، باسقا سالاعا ويىسىپ جۇمىستانعانداردىڭ بارغان جەرلەرىندە اۋرۇ كورسەتۇ، ەمدەلۇ ماسەلسىن شەشتى. شىكى ولكەلەر (قالا) جانە كا-سپورىندار باسقا سالاعا ويىسىپ جۇمىستانعانداردىڭ ۇل – قىزدارىنىڭ بالاباقشاعا ئتۇسۇ، وقۇعا ئتۇسۇ سىياقتى ماسەلە-لەرىن شەشۇئە دەر كەزىندە كومەكتەسىپ، جۇمسىكەرلەر مەن جەرگىلىكتى بۇقارانىڭ بىرگە جۇمسى سىستەۋىن، بىرگە ۇيرەنۇىن، بىرگە يىگىلىكتەنۇىن، بىرگە كوڭلىدى ئوتۇىن لىگەرىلەتتى.

ندىدەت قىنىشلىمەن جەڭىپ، جۇمىستانئۇدى ورنىقتە-رىپ، خالىق تۇرمىسىن قامتاماسز ەتتى. جاڭا تىپتى ابدارشا ۇيرۇس وكپە قابىنۇ نىدەتى اكەلگەن ئىيمىسىز نىقالعا باعت-تاي وتىرىپ، شىنجياڭ نىدەتتەن ساقانئۇ – تىزگىندەۋدى جانە ەكونومىكالىق، قوعامدىق دامۇدى ئىبر تۇتاس جوس-پارلاپ لىگەرىلەتپ، جۇمىستاندىرۇدى ورنىقتىرۇ، فىنانىستى ورنىقتىرۇ، سىرتقى ساۋدانى ورنىقتىرۇ، سىرتقى قارجىنى ور-نىقتىرۇ، قارجى قوسۇدى ورنىقتىرۇ، مەجەنى ورنىقتىرۇ قىز-مەتىن تىغىلىقتى، ويداعداي ىستەپ، تۇرعىنداردىڭ جۇ-مىستانۇىن قامتاماسز ەتۇ، نەگىزگى خالىق تۇرمىسىن قامتا-ماسز ەتۇ، بازار تۇلعالارىن قامتاماسز ەتۇ، استىقتىڭ، ەنەرگىيانىڭ حاۋنىپىسىزدىگىن قامتاماسز ەتۇ، كاسپ سالاسى تىزبەگىن، قامداۋ تىزبەگىن ورنىقتىرۇدى قامتاماسز ەتۇ، نەگىزگى ساتىنىڭ اىنالىمەن قامتاماسز ەتۇ مىندەتىن جالىي بەتتىك تىياناقتاندىرىپ، اۋرتىپالىقتى جەڭلىدەتۇ، جۇمسى ورىندارىن ورنىقتىرۇ، جۇمىستانئۇدى كەڭەيتۇ سىياقتى كوپتە-گەن شارالاردى قولدانىپ، كەزەڭدىك، باعتتامالى سىپاتتا-

ۇزاق ۋاقت ورنىقتى جۇمىستانئۇدى جەبەدى. تەكسەرۇگە نەگىزدەلگەندە، 2020 – جىلدىڭ باسىندا، قاشقار ايماعى ياركەن اۋدانى گۇلباق قالاشىى ويياق قىستاعىنداعى جالىي 3540 ادامنىڭ شىنىدەگى ەڭبەك قابىلەتى بار 1509 ادامنىڭ 1288ىندە باسقا سالاعا ويىسىپ جۇمىستانئۇ تىلەگى بولپ، %85نە يەلەگەن. بۇل ادامداردىڭ 923ى زاۋود سەختارىندا جۇمسى سىستەۋدى قالاعان، ولار ورتاشا ايلىق ەڭبەكاقلا-رىنىڭ 5000 يۇان اىنالاسىندا بولۇىن ئۇمىت ەتكەن؛ 365 ادام سىرت جەرگە بارىپ نان جابۇ، اس – سۇ، كەپتىرىلگەن جەمسى ساۋداسمەن شۇعىلدائۇ، ادەببەت – كورىكەمونەر كونسەرتىن وتكىسزۇ سىياقتى كاسپىتەرەمەن اىنالسۇدى قالاعان. 2019 – جىلى خوتان ايماعى خوتان اۋدانى باقىچى قالاشىعىنىڭ 3 قىستاعىنداعى جېىنى 5307 ادامنىڭ شىنىدەگى ەڭبەك قابىلەتى بار 1699 ادامنىڭ 1493ىندە باسقا سالاعا ويىسىپ جۇمىستانئۇ تىلەگى بولپ، %88تى يەلەگەن؛ سول جەردە قالىپ جۇمىستانئۇدى قالايتىن 180 ادام اۋىل – قالاشق كاسپورنىدارىنا نەمەسە قىستاق اشقان زاۋودتارغا، كەدەيلەردى سۈيەمەلدەۋ سەلبەستىك كىووبەراتىۋوتەرىنە بارپ جۇمسى سىستەۋدى ئۇمىت ەتكەن، ولار ورتاشا ايلىق ەڭبەكاقىلارنىڭ 3000 يۇان اىنالاسىندا بولۇىن ئۇمىت ەتكەن؛ تاغى 26 ادام سول جەردە شارۋاشلىق قۇرىپ، زات اىنالىمى تاسمالى، قوجالىق، ئۇي جۇمىستارى، قۇرىلىس يىنجەنەرىياسى، شاش اسەمدەۋ، اس – سۇ، ساۋدا دۇكەندە-رى سىياقتى جۇمىستارمەن شۇعىلدىنغىسى كەلەدى ەكەن. جۇمىستانئۇ تىلەكتەرىن يىگەرىپ، دارا سۇرانىستارىن قاناعات-تاندىرىپ، ەڭبەككۇشلىك ئىنارتىپتى جىلجۇىن ئونىمدى جەبەپ، جۇمىستانئۇدىڭ ورنىقتىلىعى مەن جۇمىستانئوغا رىزا-شىلدىقتى جوعارىلاتتى.

جۇمىستانئۇ يىنفورماتىسىا تۇعرىن بەلسەنە ورناتتى. ادام سىتەتۇشى ورىندارمەن كەڭىنەن بايالىنس ورناتىپ، جۇمسى ورىنىنا قانتىسى قامداۋ – سۇرانىس يىنفورماتىسىالارىن جىناپ، رەتتەپ، يىنفورماتىسىا تەخنىكاسى ناسىلدەرەنە سۇبە-نىپ، ادام كۇشى بايلىعى بازارى، الەۋمەتتىك جۇمىستانئوغا قىزمەت وتەشۇ قۇرىلمىدارى، الەۋمەتتىك جۇمىستانئوغا قىزمەت وتەشۇ يىتتەرەنت تۇعرلارى، رادىو، تەلەۋىزيا، قىستاق جانە الەۋمەتتىك اۋماق ۇگىت ناقتالارى سىياقتى ارىنالار ارقىلى دەر كەزىندە جارايلاپ، ەڭبەكشىلەردىڭ ئوز ەركىمەن جۇمىستانئۇى، ەرىكتى تۇردە كاسپ تاڭداۋى ئۇشش يىنفورماتىسىالىق قىزمەت وتەۋمەن قامدادى. ايتالىق، اقسۇ ايماعى الەۋمەتتىك جۇمىستانئوغا قىزمەت وتەۇ پورتالى، ۇپچات الەۋمەتتىك ئىومىرى سىياقتىلاردى دانەكەر ەتسپ، جۇمسى ورىندارى يىنفورماتىسىالارىن جانە جۇمسى قازاس-تىرۇ يىنفورماتىسىالارىن شوعرلى جاربايلاپ، ادام سىستەتۇشى ورىندارى مەن ەڭبەكشىلەر ئۇشش قوس باعتتا تاڭداۋ تۇعد-رىن قۇردى. 2014 – جىلدىن بەرى بۇكىل راييون ئتۇرلى جۇمسىقا قابىلداۋ جىنىالسىتارىن 621 رەت ۇبىيداستىرىپ، 4953 كاسپورنىدى قاتىناسۇعا باۋراپ، 145 مىڭنان استام جۇمسى ورنمەن قامداپ، 38 مىڭ 600 ادامدى جۇمىستان-دىردى. اقسۇ قالاسى ايكول قالاشىعداعى كەدەي وتباسى ابيوللا مامۇت جۇمسىقا قابىلداۋ جىنالىسى ارقىلى خاڭجوۋ-داغى ئىبر ەلەكتر جابدىقتار كاسپورنىنىڭ جۇمىشىى سىستەتۇ يىنفورماتىياسمەن تانىسىپ، رىنقتى تۇردە جۇمسىقا قابىلدانە-دى، جۇمسىقا قابىلدىانغان سوڭ سول جىلغى كىرسى 55 مىڭ يۇانغا جەتىپ، كەدەيلىكتەن ارىلدى.

الەۋمەتتىك جۇمىستانئوغا قىزمەت وتەۋدى ۇزدىكىسز كۇشەيتتى. قامداۋ جانە سۇرانىس سىندى 2 تاراپقا بەت الا وتىرىپ، بۇكىل شىنجياڭدى قامىتىتىن، ساتى – دارەجەسى ايقىن، فۇنىكتىسىالارى ئىبرىن – ئىبرى تولىقتايتىن، جوعارى مەن ئومەن بىرلەسە قىمىلدايتىن 5 دارەجەلى الەۋمەتتىك جۇمىستانئوغا قىزمەت وتەۇ جۇبەسىن ورناتىپ، ساپاساتتان كەڭەس بەرۇ، جۇمىستانئۇدى، جۇمسىسىزدىقتى تىرەكۇگە ئالۇ، كاسپىتىك جەتەكشىلىك ەتۇ جانە كاسپ تانىستىرۇ، شە-بەرلىككە باۋلۇ، شارۋاشلىق قۇرۇعا باۋلۇ سىياقتى نەگىزگى الەۋمەتتىك جۇمىستانئوغا قىزمەت وتەۇ مازمۇندارىن ۇزدىك-سىز كەڭەيتتى. 2019 – جىلدىڭ سوڭىنا دەپىن، بۇكىل شىنجياڭدا اۋدان دارەجەلدىن جوعارى ادام كۇشى بايلىعى بازارلارى 144كە، تۇان الاڭدارىنىڭ ەڭبەكپەن قامتاماسىز ەتۇ دەلدال قۇرىلمىدارى 149عا، نەگىزگى ساتىنداعى ەڭبەك-پەن قامتاماسىز ەتۇ پۇنكت – ورىندارى 8668گە جەتىپ، سول جىلى جېىنى 21 مىللىيون 728 مىڭ 400دەن استام ادام-دى (رەت) ئار ئتۇرلى جۇمىستانئوغا قىزمەت وتەۋمەن قام-دادى.

(جالعاسى 7 – بەتتە)